

A nemzeti földtani intézetek mai és jövőbeni szerepe¹

Raymound A. PRICE

A Szerző, Raymound A. PRICE, a Queen's Egyetem (Kingstone, Ontario, Kanada) tanára, éveken keresztül a Kanadai Földtani Intézet igazgatója volt. Az Intézet 150 éves jubileuma alkalmából tartott Földtani Intézetek Nemzetközi Konferenciáján, 1992. áprilisában elhangzott felszólalását jelentette meg az IUGS lapjában.

Számunkra, a 125. éve felé közeledő nemzeti földtani intézetünk megítélése, valamint az ország földtani intézményrendszerének tervezett átalakítása utáni jövő szempontjából figyelemreméltó a közölt tanulmány. Amit tehetünk, hogy ezúton is felhívjuk a szervezeti átalakításon munkálkodó illetékesek figyelmét, hogy stratégiai jellegű döntésük előtt mérlegeljék a cikkben megszólaló nemzetközi szaktekinély tapasztalatokon alapuló megállapításait.

A Szerző, a világban lejárászódo felgyorsult társadalmi, gazdasági folyamatokból, a földi élet környezetére gyakorolt emberi befolyás egyedülálló növekedési üteméből kiindulva arra a következtetésre jut, hogy a megváltozott arculatú, tevékenységi körű, hatékonyságú földtani intézetek megítélésénél a „múlt többé már nem megbízható útmutató a jövő számára”.

„Napjaink bármely nemzeti földtani intézetének alapvető küldetése annak a földtudományi információnak és szakértelemnek a biztosítása, amely az adott ország ásványi nyersanyag-, energia- és vízkészleteinek ésszerű felhasználásához, a lakosság egészségéhez és biztonságához, valamint a környezet védelméhez szükséges. Ez a Föld valamennyi nemzetére igaz.”

„A földtudományi információ és szakértelem a Föld minden országa számára a nemzet erőforrásainak egy sajátos fajtáját jelenti. Sok másfajta tudományos információval és szakértelemmel ellentétben a földtudományi információ és szakértelem egyszerűen bír helyi és

világméretű jelentőséggel. Egy bizonyos ország meghatározott területére vonatkozik, mindamellett az egyetemes tudományok ismeretehz is tartozik. Részt képezi az ország természeti képét és pillanatnyi állapotát leíró ismeretanyagban. A természeti környezet egyébként összetevőiről, az ország lakosságának nagyságáról és eloszlásáról, a gazdaságról és a nemzeti és nemzetközi politikai környezetről szóló adatokkal együtt szerves részét alkotja annak az információs keretnek, amiben az adott kormány és ország működik.

A hatékony működés érdekében az országoknak független és tudományosan megbízható földtudományi információra és szakértelemre van szükségük. Ezt az igényt a nemzeti földtani intézetek elégítik ki.”

A földtani intézetek elsődleges tevékenysége, mely az új információk előállításának eszköze, a földtani térképezés volt, ma is az, és a XXI. századba lépve is az lesz — vallja a Szerző. A földtani térképezés bonyolult kutatási tevékenység, mely „magába foglalja egy sor különféle módszer használatát a legközönségesebbtől a legkifinomultabb új technológiáig, de bármilyen legyen is a módszer, az alapvető cél a közettesek tulajdonságainak, térbeli alakjának és elhelyezkedésének, eredetének, korának, fejlődéstörténetének és regionális vagy globális jelentőségének tisztázása. Fel kell ismerni, leírni, elemezni és értelmezni a természet által végrehajtott kísérleteket és ez az alapja annak, hogy az ember okosan használja a Földet”.

A Szerző a módszer fejlesztésének két irányát jelöli meg. Az egyik a harmadik dimenzió, a mélység, a másik a negyedik dimenzió, a földtörténeti régmúlt, a bolygónk történetének négyötödét kitevő prekambrium fejlődési időszak fokozottabb kutatása.

A nemzeti földtani intézetek földtani információs tevékenysége egyidejűleg kell, hogy

¹Az eredeti cikk az Episodes-ban jelent meg (15/2, 98—100, 1992 június)

szolgálja a kormány stratégiai céljait, valamint a nagyközönség igényeit.

Az intézmények szempontjából nem közböbös azonban az információszolgáltatás módja. „Néhány országban a nemzeti földtani intézet szerepe eltolódott a kormánynak és a nagyközönségnek végzett szolgálattól a nyereségorientált tevékenység felé, melyet a piacon a magánvállalatokkal versenyezve a szakmai szolgáltatások és a földtudományi információ árusítása képvisel. Egy szabad vállalkozáson alapuló társadalomban ez a folyamat óhatatlanul a nemzeti földtani intézetekről való lemondást jelenti, minthogy azok egyidejűleg nem tölthetnek be sikeresen két, egymásnak ellentmondó feladatot.”

A cikk elején feltett kérdésre, miszerint szükség van-e a modern világban földtani

intézetekre, a következő válaszban összegzi mondanivalóját a Szerző: „A XXI. században a nemzeti földtani intézetek világszerte új kihívásokkal és új lehetőségekkel szembesülnek. A világ népességének és az egy főre jutó energiafelhasználás növekedéséből, és az ennek eredményeképpen kimerülő nyersanyagkészletekből, valamint az emberi lét romló környezetéből adódó, kialakulóban lévő világméretű válságok mindenütt sürgető igényt támasztanak a nemzeti kormányok számára a határaikon belüli és kívüli területekről származó földtudományi információ és szakértelem iránt. A nemzeti földtani intézetek lehetséges jövőbeni szerepe igen nagy, a jövőben ténylegesen megvalósuló szerep pedig sok tényezőtől függ, többek között nem kis részben a földtani intézetek egyéni és kollektív vezetéséből.”

Ismertette: BREZSNYÁNSZKY Károly